



GULA PRESSEN

NUMMER 1 • JANUARI 2018

MEDLEMTIDNING FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR



Berättelsen om oss • Författaren Majgull Axelsson
Personcentrerad planering • Begrepp

Innehåll

3 Ledare: FDUV:s goda värden består

4 Kurser och evenemang

6 Tyck till om tjänster och stöd

8 Framgångssagan behöver nyanseras

Att det i någon bemärkelse var sämre förr, rättfärdigar inte missförhållanden mot personer med intellektuell funktionsnedsättning i vår samtid. Vi ska kritiskt granska den historia vi berättar, och reflektera över vår egen maktutövning, säger forskaren Niklas Altermark.

12 Hon skriver om de osynliggjorda

Författaren Majgull Axelssons senaste roman Mitt liv och ditt handlar om några av det svenska folkhemmets styvbarn, nämligen personer med intellektuell funktionsnedsättning. Många av dem levde på de institutioner som kallades "anstalter för sinnesslöa".

15 Nu ska brukarna bli delaktiga på riktigt

Genom personcentrerad planering ska personalen vid Kårkulla samkommun stärka brukarnas rätt till självbestämmande, delaktighet och valfrihet.

18 Orden som definierar

Genom språket kan vi påverka vår omgivning, säger författaren Minna Lindeberg. Vi frågade henne och några andra vilket begrepp de anser av FDUV ska använda om sin målgrupp.

20 Ny funktionshinderlag på slutrakan

22 LÄTTLÄST

22 Vad tycker du om stöd och service?

22 Nya lättlästa webbsidor

22 Dags att söka till FDUV:s sommarläger

23 Personcentrerad planering vid Kårkulla

24 Ny lag påverkar stödet

25 Erik Weyand om sina besök till Kenya

26 Vänannonser

27 FÖRENINGSSINFO



Gula Pressen är FDUV:s medlems-tidning som berättar om aktuella och kommande evenemang, intressanta företeelser och senaste nytt inom branschen. Tidningen skickas till alla DUV-medlemmar.

Nästa nummer utkommer vecka 20. Skicka material senast 18.4.

Respons och material:

gulapressen@fduv.fi
eller per post till
Gula Pressen
FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors

Utgivare:

FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
Tfn (09) 434 23 60

Ansvarig utgivare:

Lisbeth Hemgård
lisbeth.hemgard@fduv.fi

Redaktionssekreterare:

Matilda Hemnell
matilda.hemnell@fduv.fi

Layout & Ombrytning:

Linnéa Sjöholm

Pärmbild:

Hanna Grandell på DuvTeaterns seminarium Min historia.
Foto: DuvTeatern/Tani Simberg.

Adressförändringar:

FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
Tfn (09) 434 23 60
e-post: fduv@fduv.fi

Upplaga: 2 600

Tryckeri: Grano/Fram, Vasa 2018

FDUV:s goda värden består

Som ny ordförande för FDUV hoppas jag kunna fortsätta det goda arbete som gjorts, men självklart innebär en ny



Foto: Matilda Hemnell

ordförande också en viss förändring. Tidigare har jag kommit i kontakt med FDUV genom dess lägerverksamhet. Nu har jag bekantat mig lite mer med förbundets verksamhet och är imponerad av dess omfattning. Som mor till fyra barn, varav två har läs- och skrivsvårigheter, har jag en liten aning om hur viktigt stöd barn och familjer kan behöva.

Våra barn har haft en underbar ”extra gudfar” med intellektuell funktionsnedsättning. Han har lärt oss

mycket om social lyhördhet och om delad glädje och sorg. Han har gett oss en inblick i de möjligheter och svårigheter som en vuxen människa med funktionsnedsättning kan ha.

Som lärarutbildare inom språkdidaktik vet jag att alla lär sig språk på olika sätt, och att den bästa undervisningen är den som tar hänsyn till elevernas olika lärtilar. Det samma gäller förstås annat vi lär oss. Det rimmar väl med FDUV:s värden att alla människor är lika värda, att alla är unika och att alla har rätt till god och allsidig utveckling.

En stor del av min fritid har jag de senaste femton åren ägnat åt politisk verksamhet, bland annat som ordförande för stadsfullmäktige i Närpes och som styrelsemedlem i SFP. Det mest givande med dessa uppdrag är alla fina människomöten och känslan av att faktiskt kunna bidra till samhällsutvecklingen.

Som barn i en prästfamilj har jag varit med i församlingsverksamhet på de orter där vår familj bott, bland annat i Korsnäs, Helsingfors och Närpes. Min uppväxt har gett mig en grundläggande utgångspunkt att varje människa – oavsett bakgrund och förutsättningar – är värd att bli bemött med respekt. Jag tror på dialog och delaktighet. Det är dessa värderingar jag försöker omsätta i mitt samhällsengagemang.

Jag ser fram emot att tillsammans med er alla inom FDUV arbeta vidare för frihet, delaktighet, utveckling och valmöjligheter för alla.

Mikaela Björklund, förbundsordförande



Kurser och evenemang

Mars

14.3: Steg för Stegs träff på Folkakademin i Borgå
kl. 16.30–17.45

Träffens tema är påverkan och föreningsarbete. Vad är påverkan och hur gör man? Hur fungerar en förening? Efter träffen går vi kl. 18 tillsammans på DUV i Östra Nylands årsmöte. Mera information och anmälning: frank.lundgren@stegforsteg.fi, 040 845 33 68.



24.3: Familjedag Ett eget hem i Ekenäs
kl. 10–16

Vilka frågor är bra att beakta inför en förestående flytt? Vad finns det för möjligheter och hur har andra gjort? Kom med på vår familjedag och få information om boendefrågor! Erfarenhetstalare medverkar på träffen. Dagen är en fortsättning på en träff som ordnades på Lärkkulla i september 2017. Arrangör är FDUV i samarbete med Raseborgs stad och Kårkulla samkommun. Mera information och anmälning senast 23.2: elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, 040 508 51 10.



26.3: Diskussionskväll om självbestämmande på Gallerian i Mariehamn kl. 18–20

Steg för Steg och DUV på Åland ordnar en diskussionskväll om självbestämmande. Träffens tema är påverkansarbete och aktivism. Vad betyder påverka? Hur gör man? Vi kommer också att diskutera om vi vill starta en egen Steg för Steg grupp på Åland. Mera information och anmälning: frank.lundgren@stegforsteg.fi, 040 845 33 68.

April

6–8.4: Familjehelg Vardagskraft på Suvituuli i Åbo

En helg med fokus på att hitta kraft i vardagen. Kom och träffa andra familjer i samma situation, utbyt erfarenheter och njut av god mat. Målgruppen är familjer som har barn i skolåldern. Förtur ges till familjer som inte deltagit i FDUV:s familjekurser tidigare. Mera information och anmälning: elina.sagne-ollikainen@fduv.fi, 040 508 51 10.

Nya evenemang och uppdaterad information hittar du i vår webbkalender på fduv.fi/kalender.

Maj

8.5: Vägen till ett eget hem och ett liv på egna villkor – seminarium om delaktighet och självbestämmande på Campus Åbo kl. 8.30–16

Hur kan vi professionella och anhöriga stödja personer med intellektuell funktionsnedsättning till största möjliga självständighet? Vad finns det för arbetssätt som möjliggör delaktighet? Talare på seminariet är bland andra docent **Ann-Christine Gullacksen**, som utvecklat den så kallade delaktighetsmodellen, och utvecklingskonsult **RoseMarie Hejdedal**, båda från Sverige. Arrangör är FDUV och Kårkulla samkommun.

Elektronisk anmälan senast 30.4 på fduv.fi/kalender. Mera information: susanne.tuure@fduv.fi, 040 060 06 76.



Foto: Pexels.

Juni–juli

29.6–1.7: Lär känna Militärlivet – läger på Nylands Brigad i Dragsvik

Är du intresserad av militärlivet? Vi kommer bland annat att bekanta oss med Nylands Brigad i Dragsvik, kvittera ut armékläder, resa upp och övernatta i armétält i Syndalen, marschera, åka militärtransportfordon och avsluta med flagghalning. Arrangör är Försvarsutbildningsföreningen MPK. Lägre är tvåspråkigt och för män över 18 år. Från FDUV deltar en ansvarig ledare för dem som anmäler sig via FDUV. Deltagaravgift 60 €.

Mera information och anmälan senast 30.4: jon.jakobsson@fduv.fi, 040 865 38 88.



Mathias "Mattus" Riska och Kevin Sjögren i Syndalen 2015.

Foto: Jon Jakobsson.

Oktober

2–9.10: Resa till Solgården i Spanien

Vi fortsätter vårt samarbete med Solgården på den spanska östkusten! Vi har nu bokat plats för 30 personer på det norska hotellet, som ligger på ca 30 minuters bilfärd från flygfältet i Alicante. Det speciella med Solgården är att det riktar sig specifikt till gäster med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga. På Solgården är ingenting omöjligt med en sakkunnig och trevlig personal! **Pris:** Dubbelrum per person: 1150 €, enkelrum: 1350 €.

Mera information och anmälan senast 28.3: jon.jakobsson@fduv.fi, 040 865 38 88. Läs mer om Solgården på solgarden.org. När ni anmäler er kom ihåg att anmäla fullständiga namn på alla resenärer, personbeteckning, e-post, telefonnummer och specialdieter. Meddela också om ni tar med något hjälpmedel på resan och flyget (rullstol, rollator).



Foto: Pixabay.

Anhörig – tyck till om tjänster och stöd!

Hur väl fungerar delaktigheten för personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer? Vilket slag av stöd behöver familjerna i det dagliga livet? Berätta för oss på FDUV vad du tycker om de nuvarande tjänsterna, så att vi kan påverka åt vilket håll de utvecklas i framtiden.

För att utreda åsikterna om tjänster har FDUV öppnat en webbenkät. Genom att svara på enkäten hjälper du FDUV att få tillgång till information som vi kan använda för att försöka förbättra tjänsterna och stödet. Informationen är också till nytta då FDUV planerar kurser och utbildning.

Det finns två olika enkäter. Den ena enkäten riktar sig till anhöriga. Den andra enkäten är lättläst med bildstöd och riktar sig till personer med intellektuell funktionsnedsättning. De kan fylla i den ensam eller med hjälp av någon annan. Enkäterna är öppna fram till den 18 mars 2018 och hittas på fduv.fi/serviceenkät.

**Hjälp oss att
hjälpa dig**

**– svara på vår
serviceenkät
senast 18.3**

FDUV:s Annette Tallberg invald i Handikappforums styrelse

Annette Tallberg har blivit omvald som medlem i Handikappforums styrelse. Annette Tallberg arbetar som sakkunnig inom intressepolitiskt arbete på FDUV. I Handikappforum representerar hon de finlandssvenska funktionshinderorganisationerna.

– Det är viktigt att minoriteten inom minoriteten hörs, säger Annette Tallberg.

Handikappforum hade sitt höstmöte tisdagen den 28 november. Till ordförande valdes Sari Laiho från Olycksfalls- och sjukdomsinvalidernas förbund.

Handikappforum är en samarbetsorganisation för 32 nationella funktionshinderorganisationer. Forumet grundades år 1999. Handikappforum representerar finländska funktionshinderorganisationer i nationellt och internationellt samarbete, framför allt i Europeiska handikappforumet (EDF).

Det nationella påverkansarbetet fokuserar på att förstärka jämlikheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning.



Foto: Sofia Jernström

Nytt material ska hjälpa vid flyttningsförberedelse

Nu finns blanketten *Så här vill jag bo* också på svenska. Blanketten ska hjälpa personer med intellektuell funktionsnedsättning att uttrycka hur de vill bo nu eller i framtiden. Blanketten på åtta sidor är gjord av Servicestiftelsen för personer med utvecklingsstörning och Kehitysvammaisten Tukiliitto, och FDUV står för den svenska översättningen. Blanketten kan laddas ner på fduv.fi/ettegethem.

Digital handbok i flyttningsförberedelse lanserad

Under FDUV:s projekt *Skräddarsydd boendeservice (2012–2016)* framkom att många personer med intellektuell funktionsnedsättning är mycket intresserade av och använder sig av IT i sitt dagliga liv. Då föddes tanken på att göra upp en digital handbok som är tillgänglig på webben. Handboken består av tre kapitel. Kapitel ett innehåller frågor och övningar till den unga eller vuxna som ska flytta, kapitel två är utformat för anhöriga och kapitel tre för personal. Handboken är en kortfattad version av det mest väsentliga för en lyckad flyttningsförberedelse. Handboken finns på adressen flyttningsforberedelse.fduv.fi.

SÅ HÄR VILL JAG BO

Mitt namn _____

De här personerna har varit med när jag funderat på hur jag vill bo _____

Datum när jag fyllt i blanketten _____

Den här blanketten har gjorts för dig som vill planera hur du vill bo. När du fyller i blanketten blir det lättare för dig att berätta hur du vill bo nu eller i framtiden.

Du kan själv bestämma var du bor. Beslutet är inte alltid lätt men det skall grunda sig på dina egna önskemål.

Det är viktigt att du får information om olika sätt att bo på. Du kan behöva tid och stöd av någon annan människa då du planerar ditt boende.

Be om hjälp av människor som är viktiga för dig.

Så här använder du blanketten

Med hjälp av den här blanketten kan du berätta vad du tycker. Du kan skriva, rita eller limma bilder som visar hur du vill bo. Var vill jag bo? På vilken ort vill jag bo? Du kan berätta mera om ditt svar om du vill.



Tack till deltagarna i vår läsarundersökning

Tack till alla som deltog i Gula Pressens läsarundersökning. Vi fick in sammanlagt 53 svar. Över 70 procent av de svarande uppgav att tidningen är mycket viktig eller viktig för dem. Många efterlyser fler artiklar om familjer och om vardagen för personer med intellektuell funktionsnedsättning, något vi strävar efter att tillmötesgå i framtiden. Bland alla svarande har vi lottat ut biobiljetter. Vinnarna har meddelats personligen.



Ansök till FDUV:s sommarläger senast 28.2!

Nu är det dags att ansöka om plats på våra sommarläger. Lägren för personer med intellektuell funktionsnedsättning hör till FDUV:s kärnverksamhet. Målet är att erbjuda deltagarna meningsfulla aktiviteter, nya upplevelser och avkoppling. Lägren erbjuder också gemenskap – en möjlighet att skapa nya kontakter och träffa gamla vänner.

Läs mer i lägerbroschyren som du borde ha fått hem på posten och ansök om plats senast 28.2. Lägerbroschyren, information och länk till den elektroniska lägeransökan hittar du också på fduv.fi/lager.

Framgångssagan behöver nyanseras

Att det i någon bemärkelse var sämre förr, rättfärdigar inte missförhållanden mot personer med intellektuell funktionsnedsättning i vår samtid. Därför behöver vi kritiskt granska den historia vi berättar om funktionshinderpolitik, och reflektera över vår egen maktutövning, säger forskaren Niklas Altermark.

Niklas Altermark har intervjuat personer med intellektuell funktionsnedsättning för sin forskning.



”

Mitt liv blir inte bättre av att det var sämre förr.

Historien är inte given, det finns inte bara en sanning utan flera, och genom narrativ organiserar vi detta kaos. Problemet är om berättelsen blir för ensidig. Det menar **Niklas Altermark** som är forskare vid Lunds Universitet. Han var en av talarna på DuvTeaterns seminarium *Min historia*.

Det vanliga är nämligen att vissa grupper osynliggörs i den officiella historieskrivningen, som i regel skrivs ur de privilegierade gruppernas perspektiv.

– I Sverige berättar vi gärna historien om hur vi varit ett demokratiskt land sedan 1921. Men personer med intellektuell funktionsnedsättning fick rösträtt först 1989, exemplifierar Niklas Altermark.

En mörk dåtid och en ljus framtid?

Det finns en standardberättelse om personer med intellektuell funktionsnedsättning och funktionshinderpolitik, menar Niklas Altermark. Den går ungefär så här:

Det var en gång en mörk dåtid där staten förtryckte personer med funktionsnedsättning. De låstes in på institution, deras sexualitet reglerades genom sterilisering, deras liv var på många sätt begränsat och de saknade rättigheter.

Så kom en våg av frigörelse. Genom politisk kamp blir personer med funktionsnedsättning en del av samhället. Institutioner läggs ner och funktionshindrade tilldelas lika och fulla medborgerliga och mänskliga rättigheter.

Denna historia berättas inte bara med ord. Den visualiseras genom bilder. När vi beskriver dåtiden visar vi bilder över institutioner och vanvård. När nutiden ska beskrivas tar vi fram bilder av glada personer med funktionsnedsättning som gör sådant som ”vanliga” människor gör.

Ingen är alltid glad

– Men inte är personer med intellektuell funktionsnedsättning alltid glada. De har samma känsleregister som alla andra. Visst är det viktigt att visa att en intellektuell funktionsnedsättning inte är en tragedi, men vi måste bredda bilden. Livskvalitet är inte det samma som att vara glad hela tiden, säger Niklas Altermark.

Det är det som är den springande punkten i hans kritik mot standardberättelsen.

– Vad missar vi om vi *bara* berättar denna historia? Den är sann i någon bemärkelse, men vi ska fråga oss vad som inte får plats i denna framgångssaga. Visst har det blivit mycket bättre, men fortfarande finns många missförhållanden såsom fattigdom, ensamhet och utsatthet.

Eller som en person som han intervjuade för sin forskning konstaterade: ”Mitt liv blir inte bättre av att det var sämre förr.”



Vi måste tala om makt

Niklas Altermark menar att staten inte längre utövar makt på samma sätt som tidigare, men visst finns makten kvar.

– Makt kan se ut på olika sätt och utövas av olika aktörer.

– Anhöriga kan utöva makt, kommenterar **Hanna Grandell** som är en av Steg för Stegs erfarenhetstalare.

Hon får medhåll av Niklas Altermark som betonar vikten av att se också dagens maktutövning för att kunna föra en informerad diskussion.

– Staten förtrycker inte i lika stor utsträckning längre, men vill nog forma goda samhällsmedborgare, och ofta enligt normer som är snävare för denna målgrupp än för normal-fungerande.

Han beskriver hur han suttit och lyssnat på personal berätta hur en person med funktionsnedsättning omöjligen kan få dricka mer än några koppar kaffe per dag. Detta samtidigt som personen hållt i sig otaliga koppar kaffe själv.

– Syftet är att få personerna att välja enligt vad som är rätt enligt personalens föreställningar, utan att förbjuda.

– Man tänker lätt att vad vill dom att jag ska tänka och tycka, säger Hanna Grandell.

Hon efterlyser utbildning för att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska hitta sin egen vilja.

– Man vet inte alltid vad man vill, men man vet att man ska vara till lags.

”

Man blir lätt blind för sin egen maktposition. Vi borde mycket mera reflektera över vår egen makt.

Niklas Altermark konstaterar är det kanske inte alltid är dåligt – eventuellt är det rentav skäligt – att uppmuntra till exempelvis ett hälsosamt liv, men att vi lurar oss själva om vi inte ser också detta som makt.

På frågan om han tror att personal på boenden identifierar att de har makt är svaret nej.

– I synnerhet inte i Sverige, och även internationell forskning visar att de inte gör det. Makt klassas ofta som något dåligt, och därför blir man blind för sin egen maktposition. Vi borde mycket mera reflektera över vår egen makt.

I Finland har standardberättelsen om personer med intellektuell funktionsnedsättning nyanserats tack vare punkbandet Pertti Kurikan Nimipäivät. Det är mer än välkommet, enligt Niklas Altermark.

– Det är jättebra med större bredd, att det visas att fler roller finns tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Men det finns också en gräns för hur mycket representation kan åstadkomma. För till syvende och sist handlar det om andra former av makt också.



Text: Matilda Hennell

Foto: DuvTeatern/Tani Simberg



Hanna Grandell deltog aktivt i DuvTeaterns seminarium. Hon lyfte fram anhörigas makt över personer med funktionsnedsättning.

”

Man vet inte alltid vad man vill,
men man vet att man ska vara till
lags.

FDUV:s verksamhetsledare Lisbeth Hemgård har reflekterat kring Niklas Altermarks forskning i vår blogg. Läs den och andra inlägg på fduv.fi/blogg.

Kan man ta sig in i samhället via en teaterscen?

DuvTeatern ordnade seminariet *Min historia – om korsningen mellan konst, historia och intellektuell funktionsvariation* 28–29.11 för att undersöka frågor som vad får oss att känna att vi blir tagna på allvar och att vi är en del av samhället? DuvTeatern är speciellt intresserad av att undersöka vad konsten spelar för roll. Kan man ta sig in i samhället via en teaterscen? Syftet var också att fokusera på historia; man måste känna till hur det var för personer med funktionsvariation förr, för att förstå hur det är i dag.

Hon skriver om de osynliggjorda

I boken *Mitt liv och ditt* berättar författaren Majgull Axelsson om några av det svenska folkhemmets styvbarn, nämligen personer med intellektuell funktionsnedsättning. Många av dem levde långa tider på de institutioner som kallades "anstalter för sinnesslöa" – och de var inga bra platser.

– Det var oerhört mycket stryk och tvångströjor där, säger Majgull Axelsson.

Huvudperson i *Mitt liv och ditt* är Märnit, i romanens nutid en kvinna som firar sin 70-årsdag, men ett barn och en ung kvinna i de delar av boken som utspelar sig på femtio- och sextiotalet.

Märnits äldre bror Lars har en intellektuell funktionsnedsättning, han talar nästan inte alls och har svårt att få kontakt med människor. Men mamman har bestämt att Lars ska bo kvar hemma, även om det gör hennes egen vardag tung. Hon är närståendevårdare innan begreppet eller någon form av stöd för sådana finns.

Det ökända Vipeholm

Då mamman oväntat dör placeras Lars på Vipeholm, en anstalt i Lund.

– Vipeholm är ökänt för att det begicks så många övergrepp där, berättar Axelsson.

Som en del av sin research för boken pratade hon med den första psykologen som anställdes på Vipeholm 1964. Hon berättade om ett motstånd från läkarnas sida mot att låta patienterna få undervisning och övning. I stället för att försöka aktivera de intagna arbetade man för att dämpa och lugna dem, man såg en ständig risk för att de skulle vara våldsamma.

– Personalen var nog våldsammare än patienterna.

Fram till början av sextiotalet anställdes främst män på anstalterna, vilket Majgull Axelsson ser som en del av problemet.

– Många av dem var gamla militärer. De fick bara några dagars utbildning, och jag tror att de var rädda för patienterna. Och om man är rädd och karl, vad gör man? Jo, man slåss.

Den dagliga verksamheten, åtminstone på vuxenavdelningarna, gick ut på att patienterna skulle sitta på stolar i korridorerna. Och de yngsta på vuxenavdelningarna var i tolvårsåldern.



”Fångarna och vakterna, jag menar patienterna och vårdarna ...” Majgull Axelsson hade emellanåt svårt att hålla koll på terminologin då hon berättade om sin senaste roman. *Mitt liv och ditt* berättar om ett mörkt kapitel i den svenska historien: vanvården av personer med intellektuell funktionsnedsättning.

– Tänk er 12–13-åriga killar som tvingas sitta på en stol hela dagen. Jag hade blivit våldsam!

Sopade under mattan

Majgull Axelsson säger att hon i researchen för den här boken inte haft tillgång till lika mycket material som för sin förra bok, Jag heter inte Miriam, som kom ut 2014. Den boken handlar om en romsk flicka som sitter i nazisternas läger under andra världskriget.

– Jag beundrar Tysklands sätt att hantera sin hemska historia. I Sverige har vi varit väldigt duktiga på att idealisera folkhemmet. Vi har haft en förmåga att sopa problemen under mattan. Vi låtsas att de människor som led under den här epoken inte led, att de inte ens existerade.

Norrköping 1968

När jag frågar Majgull Axelsson hur det här bokprojektet började går hon längre tillbaka i tiden än jag väntat. Kan-
ske inte så att hon har planerat just den här romanen, men

→



på ett sätt började det hela med några människor hon mötte 1968.

– Jag hade börjat jobba som reporter i Norrköping, och vi på tidningen fick reda på att det fanns en läkare på BB som sade till föräldrar som fick ett barn med någon funktionsnedsättning att lämna barnet ifrån sig. Gå hem och gör ett nytt, sade han.

Efter den första artikeln blev tidningen kontaktad av ett stort antal föräldrar.

– Det fanns en familj där sonen hade klumpfot. Det enda han behövde var en ortopedisk sko, men den här läkaren hade dömt ut honom.

Vid samma tid öppnade FUB (Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning) ett dagcenter för unga med intellektuell funktionsnedsättning i staden. Majgull var där som reporter den första dagen.

– Jag minns en kille i min egen ålder, han var så blyg att han inte vågade prata med mig, men hans pappa berättade att det här var en ny möjlighet för honom, att han mest hade suttit hemma hittills.

Majgull Axelsson lade märke till killens kläder.

– Jag var ju ung och följde med modet – jag tyckte nog att jag var ganska piffig i kaninpäls och höga stövlar. Men den här killen var klädd som på 40-talet.

Kläderna var antagligen valda av föräldrarna.

– De gjorde det ju inte av elakhet, de var fast i sin tid, som vi alla är.

Sex månader senare stötte Axelsson på just den killen, på spårvagnen en lördag kväll.

– Han var klädd i en elegant blazer med vit skjorta och slips, och var helt tydligt på väg ut med sina kompisar. Där ser man hur en människas liv kan förändras!

Text: Solvig Arle

Foto: Marcus Floman

En längre version av artikeln ingick i Ny Tid nr 11/2017.



Foto: Brombergs

”

Vi har haft en förmåga att sopa problemen under mattan. Vi låtsas att de människor som led under den här epoken inte led, att de inte ens existerade.

Nu ska brukarna bli delaktiga på riktigt

Alla anställda vid Kårkulla ska få fortbildning i så kallad personcentrerad planering, PCP. Med hjälp av metoden ska personalen stärka de funktionsnedsattas rätt till självbestämmande, delaktighet och valfrihet.



Att få leva ett eget liv. Det är vad Kårkulla vill erbjuda personer med funktionsnedsättning. Personcentrerad planering är verktyget för att nå detta, menar Hilve Sandblom vid Kårkulla samkommun. Foto: Matilda Hemnell

– Grundtanken med personcentrerad planering är att öka brukarnas delaktighet i sitt eget liv, säger **Hilve Sandblom**, utvecklare av dag- och arbetsverksamheten på Expert- och utvecklingscentret vid Kårkulla samkommun.

Hon har varit med och tagit metoden till Kårkulla, och fungerar nu som koordinator för samkommunens PCP-utbildningar.

– Inom PCP utgår vi från brukarnas styrkor. Det är brukaren som fattar beslut medan personalen stödjer, är en slags möjliggörare.

Hon berättar att Kårkulla genom personcentrerad planering fördjupar och breddar sitt kvalitetsarbete.

– Dels hade vi en egen vilja att utveckla, dels fanns det ett yttre tryck att göra det.

Med ”yttre tryck” avser hon bland annat de nationella kvalitetskriterierna som fastslagits av KVANK, Delegationen för boende för personer med utvecklingsstörning. Nyckelbegreppen inom PCP – självbestämmande, delaktighet och valfrihet – är centrala också i FN:s funktionshinderkonvention och i den kommande nya funktionshinderlagen.

Tankesätt och konkreta verktyg

Tankesättet inom personcentrerad planering föddes i USA på 80-talet. Metoden har också utvecklats i England och Kanada.

Beslutet att gå in för PCP inom Kårkulla fattades för några år sedan. Cirka 40 personer har fått fortbildning för att bli så kallade interna PCP-utbildare. De ska nu i sin tur utbilda de andra i personalen.

Utbildningen är tvådelad. Den första delen behandlar tankesättet bakom metoden, och den andra delen går igenom de mer konkreta verktygen som kan användas som stöd för brukarnas beslutsfattande.

Det kan vara fråga om så kallade kartor, samtalsmattor, valtavlor eller ”Så här tycker jag om”-termometer. Det vill säga olika verktyg för att ta reda på och dokumentera vad brukarna tycker, tänker och vill i allt från arbete, boende och relationer till sömn, motion och hygien.





Foto: Ann-Britt Pada



Foto: Ann-Britt Pada

Ny verksamhetskultur

Trots att det inte är något nytt med ett individcentrerat arbetssätt, innebär personcentrerad planering ändå i praktiken en stor förändring.

– Om man tar PCP på allvar betyder det rätt mycket för verksamheten. Vi ska ta brukarna med i planeringen mycket mer än tidigare. Det handlar om att bygga upp en helt ny verksamhetskultur och även brukarna borde få utbildning, säger Hilve Sandblom.

Att gå in för PCP är inte helt lätt eftersom det innebär en ny roll för personalen. Tidigare har arbetet varit mera vårdinriktat, nu ska personalen handleda och möjliggöra.

– Inom omsorgen finns en stark vårdkultur och den går inte att förändra i en handvändning.

Vad innebär självbestämmande för dig?

För att brukarnas delaktighet, självbestämmande och valfrihet ska bli verklighet på riktigt behövs fungerande kommunikation och möjlighet till reflektion. Många brukare behöver kommunikationsstödjande hjälpmedel för att förstå och göra sig förstådda.

En central fråga att reflektera kring är hur mycket respektive person kan bestämma om, kring vilka frågor och på vilken nivå.

”

Alla kan bestämma om någonting, men ingen kan bestämma om allting.

– Brukare har också rätt till den service och den vård hen behöver. Det handlar om att hitta en balans här, säger Hilve Sandblom.

Självbestämmande ser också olika ut beroende på var man befinner sig. I brukarens hemmiljö är det annat som gäller än på dagverksamheten, som det är för oss alla. En viktig fråga att reflektera över är vems värderingar som styr i olika miljöer och situationer.

Självbestämmande kan alltså innebära olika saker för olika personer och i olika sammanhang.

– Alla kan bestämma om någonting, men ingen kan bestämma om allting.

Text: Matilda Hemnell



Foto: Pixabay

Orden som definierar

Förståndshandikappad, utvecklingshämmad, utvecklingsstörd. Eller personer med utvecklingsstörning, intellektuell funktionsnedsättning eller intellektuell funktionsvariation. Vilka begrepp ska vi använda? Vi har frågat några personer med koppling till funktionshinderområdet.

Begrepp väcker känslor, skrev verksamhetsledare Lisbeth Hemgård i sin ledare i förra numret av Gula Pressen. Frågan om vilka begrepp FDUV ska använda har varit aktuell i och med ett namnbyte på förbundet. Vilka begrepp som anses vara okej varierar med tiden, och avspeglar samhällsutvecklingen och vår syn på personer med olika funktionsnedsättningar.

Oberoende av vilka begrepp som används har FDUV slagit fast att förbundets uppdrag definieras av det stödbehov personer har, inte av diagnoser. Man kan också fråga sig varför vi alls behöver kategorisera och definiera människor. Till exempel i förbundets påverkansarbete kan det vara bra att tydligt berätta för vem vi jobbar och vilka utmaningar de tampas med, utmaningar som kanske inte andra grupper av personer med funktionsnedsättningar eller människor över lag har. Samtidigt vill vi alltid se

människan, inte funktionsnedsättningen, och betona att var och en har rätt att bestämma själv hur en definierar sig.

Gula Pressen har frågat några personer vilket begrepp de anser att FDUV ska använda för att beskriva dem vi jobbar med och för.

- 1. Vilken är din koppling till FDUV eller funktionshinderområdet?**
- 2. Vilket begrepp anser du att FDUV ska använda om sin målgrupp?**

Foto: Sofia Jernström



Hanna Grandell är erfarenhetstalare. Hon brinner för frågor och svar om mänskliga rättigheter för personer med olika former av intellektuella funktionsvariationer.

1. Jag är med i Steg för Steg och SAMS – samarbetsförbundet kring funktionshinder. Steg för Steg jobbar för samma målgrupp som FDUV, men Steg för Steg är för brukare.
2. Jag tycker att begreppet personer med intellektuella funktionsvariationer är bäst. Det är nytt och används i Sverige och låter positivare än alla andra förslag.

Foto: privat



Rut Nordlund-Spiiby jobbar på THL – Institutet för hälsa och välfärd i Helsingfors som expert och redaktör för Handbok för handikappservice.

1. Just nu är jag tjänstledig från jobbet som lektor på yrkeshögskolan Arcada, där jag utbildat sociologer och ansvarat för kurser och praktik inom funktionshinderområdet. Jag har även utbildat skolgångsbiträden, varit planerare inom specialdagvård och jobbat på Folkhälsans tonårspoliklinik med familjer och ungdomar med neuropsykiatriska utmaningar.
2. Personer med intellektuell funktionsnedsättning är det korrekta enligt mig. Detta begrepp används numera i forskning och i vetenskapliga texter. Dessutom är det viktigt att alltid hänvisa i första hand till personen, och sen först till funktionsnedsättningen. Man är inte funktionsnedsatt, man har en funktionsnedsättning.

Foto: Förlaget/Niklas Sandström



Minna Lindeberg är författare.

1. Jag har ett barn som ganska ofta är en ganska sällsynt variant av sig själv.
2. Genom språket kan vi påverka vår omgivning. Vi kan till exempel använda oss av begrepp som inkluderar istället för att exkludera. Ingen är utvecklingsstörd. Det heter funktionsvariation och det har vi alla. Vi är varianter av varandra. Du med och jag med.

Foto: privat



Mikael Holm är VD och styrelseordförande i sjöfartsrelaterade företag.

1. Jag är pappa till fyra barn, två av dem har utvecklingsstörning. Jag har varit ordförande för DUV på Åland sedan 1997.
2. Målgruppen är ju tydlig = personer med utvecklingsstörning. Jag har egentligen ingen spikad syn på begreppet, men utvecklingsstörd tycker jag är ett bra ord, eftersom det uttrycker i ett ord vad det är. Tyvärr har ordet i mångas öron en negativ klang, och det är vårt jobb att förändra samhällets syn på detta.

Den nya funktionshinderlagen på slutrakan

Den nya funktionshinderlagen kommer att ha betydande konsekvenser för stödet till personer med intellektuell funktionsnedsättning.

FDUV har hörts i flera repriser av social- och hälsovårdsministeriet kring den nya funktionshinderlagen. Omsorgslagen och handikappservice lagen sammanslås till en ny lag från och med 2020. Förnyelsen har tyvärr hamnat i skuggan av vårdreformen även om denna lag kommer att ha stora konsekvenser för stöd och tjänster i framtiden.

FDUV har lyft fram flera frågor som vi anser vara viktiga för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Avgiftsfria tjänster måste tryggas

Utkomsten för personer som lyfter garantipension och som har stort stödbehov måste tryggas. Att få sina tjänster via funktionshinderlagen kommer inte att vara lika självklart som nu. Omsorgslagen garanterar i stort sett avgiftsfria tjänster, medan den nya funktionshinderlagen är mer otydlig på denna punkt.

”

För personer med intellektuell funktionsnedsättning måste boendeservicen vara avgiftsfri. Det handlar om nödvändigt, livslångt stöd som garanterar ett liv på jämlika villkor.

Dessutom kommer många tjänster att ges via socialvårdslagen, vilket kan innebära klientavgifter. Höjda klientavgifter påverkar utkomsten för personer med funktionsnedsättning och i längden också deras hälsa. För personer med intellektuell funktionsnedsättning måste boendeservicen vara avgiftsfri. Det handlar om nödvändigt, livslångt stöd som garanterar ett liv på jämlika villkor.

Resurskravet för personlig assistans bör avskaffas

Personlig assistans har på ett märkbart sätt förbättrat möjligheten till ett självständigt liv för personer med funktionsnedsättning. Vi anser att det nuvarande lagförslaget är diskriminerande. Formuleringen att personen förut-

sätts ha resurser att fastställa assistansens innehåll och sättet att genomföra den på utesluter en grupp av personer med funktionsnedsättning från denna tjänst, det vill säga personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Den personliga assistansen ska också vid behov omfatta de-

lar av vård, omsorg och tillsyn (inkluderat övervakning), för annars riskerar den helhet av tjänster som personer med intellektuell funktionsnedsättning har behov av att splittras. Däremot ska personlig assistans inte ersätta professionell omsorg och sjukvård.

Den personliga assistansen ska vara ett alternativ för alla personer med funktionsnedsättning, oberoende av diagnos. Den gällande rättspraxisen har visat att personer med intellektuell funktionsnedsättning sällan beviljas personlig assistans. Om de beviljas gäller det oftast för fritidsaktiviteter, men inte för assistans i hemmet. Detta innebär att personer med intellektuell funktionsnedsättning inte har möjlighet att, på jämlika grunder, få stöd för ett självständigt liv.

Träning och stöd som subjektiv rätt

Träning och stöd som främjande av självbestämmanderätt, delaktighet och stöd att klara sig självständigt är en viktig del av servicehelheten i den nya lagen. Personer med intellektuell funktionsnedsättning bör ha subjektiv rätt till dessa tjänster, och de ska beviljas enligt denna speciallag. Vi är särskilt oroliga över att personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning inte kommer att omfattas av den nya lagen. Den handledning och rådgivning som till exempel omsorgsbyråerna nu stått för kan äventyras, och många av våra medlemmar kan bli utan stöd.



Lisbeth Hemgård, verksamhetsledare

Foto: Sofia Jernström

Lärumkatalogen är ute nu!

Bekanta dig med specialpedagogiska läromedel och material, som du kan beställa via oss.

I Lärumkatalogen presenterar vi aktuella och populära produkter. Dessutom ingår en förteckning över alla våra produkter.

Beställ katalogen per e-post eller telefon: forlaget@larum.fi, 040 653 97 76.

Du kan även bekanta dig med vårt utbud i den förnyade webbshoppen på **shop.larum.fi**.

En del
behöver mer
för att få
lika mycket



HANDLEDNING

Kontakta våra pedagogiska utvecklare och handledare om du har frågor kring material och en specifik situation du vill ha hjälp med. Vi löser specialpedagogiska utmaningar tillsammans med dig.

BESÖK OSS

På våra utställningar i Vasa och Helsingfors kan du bekanta dig med vårt material. Läs mer på larum.fi.

 **LÄRUM**
F Ö R L A G E T



Vad tycker du om stöd och service?

FDUV har gjort en enkät där vi ställer frågor om stöd och service. Till exempel hur dina åsikter beaktas och hurdant stöd du behöver.

Berätta för oss på FDUV vad du tycker om det stöd du får nu, så att vi kan påverka hurdant stöd du får i framtiden.

Enkäten är för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Enkäten är lättläst med symbolstöd. Du kan fylla i enkäten ensam eller med hjälp av någon annan, till exempel med din mamma eller pappa. Det finns också en skild enkät för anhöriga.



Du kan besvara frågorna om stöd på webben. På vår webbplats finns också en pappersblankett som du kan skriva ut, fylla i och skicka till oss. Foto: Pixabay

Enkäterna finns på webben på adressen fduv.fi/serviceenkät. Svara på frågorna senast den 18 mars 2018.

Nya lättlästa webbsidor



Foto: Sofia Jernström

FDUV har nya lättlästa webbsidor. Adressen till sidorna är fduv.fi/lattlast. De lättlästa sidorna riktar sig till personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Här finns information om FDUV, vad som är aktuellt just nu och annat som kan intressera målgruppen.

LL-Center har också nya lättlästa webbsidor. Här hittar du information om lättläst och till exempel lättlästa broschyrer. Adressen till LL-Centers lättlästa sidor är ll-center.fi/lattlast.

Ansök till FDUV:s sommarläger



Nu är det dags att ansöka om att få delta i FDUV:s sommarläger. På lägren får deltagarna göra roliga saker, ta det lugnt och träffa gamla och nya vänner.

Läs mer om våra olika läger i lägerbroschyren. Den borde du ha fått hem på posten. Information finns också på webben på adressen fduv.fi/lager.

Om du vill delta i läger på sommaren ska du skicka in din ansökan senast 28.2. Du kan be om hjälp av någon då du ska fylla i din ansökan, till exempel din mamma eller pappa.



Foto: Ann-Britt Pada

Personcentrerad planering vid Kårkulla

Personalen vid Kårkulla ska få lära sig mera om personcentrerad planering.

Personcentrerad planering är en metod som ska stöda brukarna att bli delaktiga. Det betyder att de ska vara med och planera och bestämma om saker som berör dem, till exempel sovtider, mat och vänner.

– Inom personcentrerad planering utgår vi från brukarnas styrkor, säger Hilve Sandblom vid Kårkulla. Det betyder att man betonar det som brukarna är bra på. Det är brukarna som ska fatta beslut medan personalen stödjer.

För att göra det lättare för brukare att välja och bestämma har personalen olika hjälpmedel, till exempel bilder.

Att få bestämma över sitt eget liv kan betyda olika saker i olika situationer. Till exempel hemma kan man bestämma mera än på dagverksamheten där man måste följa gemensamma regler.



Hilve Sandblom jobbar med personcentrerad planering på Kårkulla. Foto: Matilda Hemnell

Text: Matilda Hemnell

Ny lag påverkar stödet

I dag finns det två lagar där det står vilken sorts stöd personer med funktionsnedsättning har rätt till. Det är omsorgslagen och handikappservicelagen.

År 2020 slås dessa lagar ihop till en ny lag som kallas funktionshinderlagen.

FDUV har på olika sätt jobbat för att den nya lagen ska bli så bra som möjligt. Den nya lagen påverkar det stöd personer med intellektuell funktionsnedsättning får i framtiden.

FDUV vill bland annat:

- Att stödet och hjälpen ska vara gratis. Det gäller till exempel stödet man får där man bor för att kunna ha ett bra liv.
- Att alla personer med funktionsnedsättning ska kunna ha rätt till personlig assistans.
- Att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska ha rätt till sådan träning och sådant stöd som till exempel hjälper dem att klara sig själva.

Text: Lisbeth Hemgård
Bearbetning till lättläst: Matilda Hemnell



Lisbeth Hemgård har deltagit i många möten om den nya funktionshinderlagen. Foto: Sofia Jernström

Erik Weyand om sina besök till Kenya

Steg för Stegaren Erik Weyand har rest två gånger till Kenya för att besöka FDUV:s vänorganisation KAIH.

I Kenyas huvudstad Nairobi och Nakuru berättade han om sina erfarenheter och uppmuntrade personerna han träffade att ta vara på livet och kämpa för sina drömmar. Vi ställde några frågor till Erik Weyand om sina besök till Kenya.

Vad är ditt bästa minne från resan 2017?

Det var jättekul att åka med. Allt var kul och maten var god.

Vad är likadant i Kenya och Finland?

Skolor. Personer med utvecklingsstörning går i skola både i Finland och i Kenya.

Vad är olika?

Kenyanerna hälsar på en på gatan och är snälla. Det är vänstertrafik i Kenya.

Vad är bra eller dåligt i Kenya för personer med utvecklingsstörning?

Jag tror de behöver komma mer ut i samhället, gå på bowling och träffa kompisar. Det vore kul om de skulle få komma hit till Finland och hälsa på.

Erik hälsar till alla Gula Pressens läsare att han gärna berättar mera om Kenya. Han är född och uppvuxen där.

Text och foto: Elina Sagne-Ollikainen



Erfarenhetstalare Erik Weyand, KAIH:s projektkoordinator Fayel Achieng och pappan Stephen Chegae Gatahi träffades i Nakuru då FDUV var på besök.



I Nakuru lär sig personer med intellektuell funktionsnedsättning nya färdigheter tack vare KAIH, bland annat att göra smycken.

Vänannonser

Jag söker nya vänner att ha kontakt med.
Jag sitter i elrullstol och bor i Åbo.
Skriv gärna till mig.

Åbobo

Jag är 34 år.
Jag söker fler brevvänner.
Jag bor i en lägenhet i Österbotten.
Mina hobbyer är simning, shopping och bowling.
Jag pysslar bland annat vykort, garnbollar
och smycken.

Pysslaren

Jag söker efter en flickvän i åldern 18–27 år.
Jag är 28 år.
Jag går till gymmet när jag har tid
och jag rör på mig varje dag
om det är bra väder.
Jag spelar fotboll en gång i veckan.
Jag bor ensam
i en höghuslägenhet i Österbotten.
Jag handlar mat själv
och jag gör allt själv om jag ska på ärende.

Fotbollsspelaren

Svara på en vänannons

Om du vill svara på någons vänannons
kan du skriva till GP per post eller e-post
och berätta vem du vill kontakta.
Vi skickar ditt meddelande vidare
till den du vill kontakta så att hon eller han
kan bestämma om hon vill skriva med dig.

Skriv en vänannons

Skriv till tidningen per e-post eller post.
Berätta vem du är och var du bor.
Berätta också vem
du vill få kontakt med.
Skriv ditt namn och din adress eller e-post.
Ditt namn eller din adress
syns inte i tidningen.

Kontaktuppgifter

gulapressen@fduv.fi
Gula Pressen
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors

STEG FÖR STEG • STEGFÖRSTEG.FI



Jonne, Niclas och Nan på Steg för Stegs och 4BT:s Vårjippo 2016. Foto: Sofia Jernström

Nytt från Steg för Steg

Från och med i år har Steg för Steg en ny styrelse men vår verksamhet fortsätter som förut.

Vi har redan ordnat en utbildning för våra handledare i Vasa, haft ett första Steg för Steg-café i Jakobstad och träffats med vår nya Steg för Steg-grupp i Helsingfors.

I början av februari deltog vi i DUV-dagarna i Åbo och hade vårt första styrelsemöte.

Vårens program

Den 14 mars har vi en träff i Borgå innan DUV i Östra Nylands årsmöte. Vi träffas klockan 16.30 på Folkakademin för att diskutera om föreningsarbete och påverkansarbete. Efter det går vi tillsammans på årsmötet.

Den 17 mars får vi besök av Inre Ringen, vår systerförening från Sverige. Inre Ringen hette tidigare Klippan. Den 26 mars har vi diskussionskväll om påverkansarbete i Mariehamn, klockan 18 på Gallerian.

Den 28 mars har vi vårt nästa Steg för Steg-café i Jakobstad. Då får vi besök av SAMS:s ordförande Anna Caldén och du kan ställa frågor till henne.

I maj kommer vi att ordna en utbildning för våra medlemmar. Temat är jagbild och självmedvetenhet. Mer information kommer senare.

I slutet av våren kommer vi att ordna vårt traditionella Vårjippo i Helsingfors med SAMS:s stödpersonsverksamhet 4BT.

Mera information

Om du vill få mer information eller veta mer om vad som händer i föreningen kan du kolla in vår hemsida stegforsteg.fi eller följa oss på Facebook: facebook.com/segforsteginformerar

Vi syns och hörs

Steg för Steg vill att personer med utvecklingsstörning ska synas, höras och vara med och påverka i samhället.

Det kan du läsa mer om i vår nya broschyr. I broschyren berättar vi om vår förening och vår verksamhet. Vi har skickat ut vår broschyr till alla våra medlemmar och till olika boenden. Broschyren finns också på våra kontor i Helsingfors och Vasa, och på de evenemang som vi ordnar.



DUV I JAKOBSTADSNEJDEN • JAKOBSTAD.DUV.FI

Program under våren

Årsmöte 7.3 kl. 19

vid arbetscentralen i Jakobstad, Jakobsgatan 37.

Resa med buss till Härmä 10.3

På programmet har vi simning eller promenad och buffémåltid. Pris 25 euro per person. Bindande anmälan till Maja, 050 309 12 28.

Allsång 14.4 kl. 15-17

vid Svenska Gården i Jakobstad med Dennis Palén och Annika Strömberg. Servering efteråt. Pris 7 euro per person.

DUV I NYKARLEBY • NYKARLEBY.DUV.FI



Foto: Pixabay

Program under våren

Högläsning med Maj-Lis lördag 24.2 kl. 14

på Sparvboet. Ingen avgift.

Solglimten-samling fredag 9.3 kl. 18.30-20

i Nykarleby församlingshem med Monica Borgmästars. Servering 2 euro.

Högläsning med Maj-Lis lördag 17.3

på Grönkulla. Ingen avgift.

DUV:s årsmöte onsdag 21.3 kl. 18.30

på Juthbacka. Föreningen bjuder på kaffe/te och smörgås.

**Skärtorsdagens passionsandakt
torsdag 29.3**

Vi samlas kl. 18 i Nykarleby församlingshem och dricker kaffe. Sen går vi (den som vill) gemensamt till kyrkan. Servering 2 euro.

Mat + simresa till Härmä lördag 7.4

Mera info kommer senare.

Högläsning med Maj-Lis lördag 21.4 kl. 14

på Villa Joupers. Ingen avgift.

**Terminsavslutning vid Katrina Widjeskog-
Nylunds djurgård lördag 5.5**

Mera info kommer senare.

Frågor? Ring eller mejla Kerstin på 050 528 66 09 eller kerstin.strengell@multi.fi

DUV I VASANEJDEN • VASANEJDEN.DUV.FI

Program under våren**Bio lördag 3.3**

Vi ser filmen Coco på BioRex. Föreställningen börjar klockan 10.45 och räcker cirka 1 timme 45 minuter. Efteråt äter vi på restaurang Frans & Nicole. Mera info om menyalternativen i medlemsbladet 1/18, som också finns på vår webbplats.

Disco för skolbarn med funktionsnedsättning torsdag 15.3 kl. 17.30–19.30

på Folkhälsanhuset Wasa. Samtidigt ordnas föräldraträff för föräldrarna.

DUV i Sydösterbottens dansgala lördag 24.3

Om det finns intresse ordnas buss till dansgalan som ordnas av DUV i Sydösterbotten lördagen den 24 mars klockan 17.00–21.00 i Korsnäsgården.

Anmälningar och förfrågningar till vasanejden@duv.fi eller 040 543 45 56.

DUV I SYDÖSTERBOTTEN • SYDOSTERBOTTEN.DUV.FI

Program under våren**Bio lördag 10.3 kl. 14 på BioBio Showtime i Närpes**

Vi bjuder våra medlemmar på en bioföreställning. Filmen vi kommer att se är Disneys Coco. Anmälning senast 5 mars.

Bio lördag 14.4 kl. 14 på BioBio Showtime i Närpes

Vi bjuder våra medlemmar på en bioföreställning. Filmen vi kommer att se är Solsidan. Anmälning senast 9 april.



Dansgala i Korsnäs
lördagen den 24.3 kl. 17-21
 Adress: Korsnäsgården, Vikingvägen 9, 66200 Korsnäs

Dans till tonerna av Tomas Fantz

- Inträde 10 euro
- Vänskapskortet gäller
- Servering

DUV DE UTVECKLINGSSTÖRDAS VÄN I SYDÖSTERBOTTEN

Föräldraträff torsdag 19.4 kl. 18.30 i Närpes

Välkomna på föräldraträff på Arom Bar&Cafe i Närpes. Vi äter något gott (alla betalar själv), diskuterar och utbyter erfarenheter. Anmälning senast 12 april.

Valborgsdans lördag 5.5 kl. 18–20.30

Välkomna med på dans i hembygdsgården i Påskmark. Inträde 10 euro. I priset ingår kaffe/saft med dopp. Anmälning senast 21 april.

Anmälningar till Linda Söderback-Wester, sydosterbotten@duv.fi, 050 358 21 06.

OBS! Kom ihåg att anmäla eventuella allergier.

Dansgala i Korsnäs 24.3 kl. 17-21

Kom och dansa till tonerna av Tomas Fantz orkester i Korsnäsgården. Inträde 10 euro. Servering. Vänskapskortet gäller. Även deltagare från andra föreningar är välkomna. DUV i Sydösterbotten ordnar buss för sina medlemmar. Mer info på sydosterbotten.duv.fi. Anmälning senast 14 mars.

DUV I VÄSTNYLAND • VN.DUV.FI

Den mörkaste tiden på året var fartfylld för DUV i Västnyland. Julmys med allsång, julpyssel i Malins stall och julavslutning för sportklubben och teater Magnitude avslutade året. Vi hann också med gemensam bowling med vår finska systerförening i Karis.

Höjdpunkten var den självständighetsfest som DUV och Kårkulla ordnade tillsammans i Aulan i Ekenäs. 125 festklädda deltagare åt, njöt och dansade hela kvällen.

Det nya året har vi också inlett med späckat program. Förutom klubbarna, Trixstar och teater Magnitude ordnade vi åtminstone följande evenemang:

Konsert med Fork i Ekenäs bollhall 13.4

Resa till Sverige 11.6

Vi besöker bland annat Astrid Lindgrens värld och Kolmården.



Foto: DUV i Västnyland

Läs mera på vår webbplats eller på Facebook (DUV i Västnyland). Vi finns också på Instagram.

DUV I MELLERSTA NYLAND • VINGEN.FI

Program för barn och familjer våren 2018

DUV i Mellersta Nyland har skoj program för dig som är mellan 8 och 16 år! Vi ordnar träffar och har egna ledare på plats. Ta med eget mellanmål. Då vi har program utomhus behöver du ha kläder enligt väder och något att sitta på (sittunderlag). Syskon och föräldrar är också välkomna!

Kom ihåg att anmäla dig senast en vecka före respektive aktivitet per e-post till duv@vingen.fi. Skriv namn och ålder på alla som kommer med.

Mat och bak med UngMartha 17.3 kl. 10-13

Plats: Kokvrån, Stora Robertsgatan 43.

Jag och trafiken 14.4 kl. 10-13

Vi lär oss trafikregler.

Plats: Barnens Trafikstad, Auroraporten 2.

Högt och lågt, klättra och utforska naturen 12.5 kl. 10-13

Plats: Klätterparken Korkee på Blåbärslandet, Blåbärslandsstigen 8.



Foto: Pixabay

Har du varit på besök hos oss?

DUV i Mellersta Nyland har många aktiviteter. Våra Öppet Hus-kvällar är öppna för alla, kom gärna på besök och träffa nya och gamla vänner!

- Öppet Hus Porten: onsdagar kl. 18–20 (adress Esboporten 3, Esbo centrum)
- Öppet Hus Tian: torsdagar kl. 18–20 (adress Tavastvägen 10, Helsingfors)

Du kan läsa mer om programmen på vår webbplats. Obs! Vi har STÄNGT på våra klubbar vecka 8 (Sportlov) och vecka 13 (Påsklov).

DUV PÅ ÅLAND • DUV.AX



Lägergården Lottenberg i Gottby. Foto: Susan Enberg

Plock ur kalendern**Myssöndag för hela familjen söndag 4.3 kl. 18–20.30**

Föreningens medlemmar bjuds på en avslappnande kväll på Mariebad. Vi myser med ljuslyktor och levande ljus, lugn och avslappnade musik, servering, aromabastu med bastuviftning och vattengymnastik. Anmälan senast 28 februari.

Årsmöte 25.4 kl. 18–20

Plats: HandiCampen, Skarpansvägen 30
Ålands Omsorgsförbund k.f:s servicechef gästar årsmötet och berättar om våra medlemmars socialskydd. Servering.

Traditionenligt första maj-firande tisdag 1.5 kl. 13–15

Kom och träffa frivilliga brandkåren och bekanta dig med deras bilar och redskap. Om vädret tillåter eldar vi brasa och grillar korv. Plats: Lägergården Lottenberg i Gottby. Anmälan senast 26 april.

Mera information och anmälan: 018 527 371, 018 527 372 eller susan.enberg@handicampen.ax



Lotta Löfgren-Mårtensson. Foto: Matilda Hemnell

Föreläsning om sexualitet 12.4 kl. 17.30–20.30

Lotta Löfgren-Mårtensson föreläser om kärlek, sexualitet och unga med intellektuella funktionsnedsättningar. Hon är professor i hälsa och samhälle med inriktning sexologi och sexualitetsstudier. Föreläsningen riktar sig till anhöriga och personal, och ordnas i samarbete med Ålands Omsorgsförbund. Plats: Ålands Hotell- och Restaurangskola. Anmälan senast 9 april.



Lättlästa Muminböcker

Tove Janssons **Farlig midsommar**
och **Kometen kommer**,
återberättade av Jolin Slotte.

I augusti utkommer
den tredje boken
Trollkarlens hatt.

Beställ böckerna via [shop.larum.fi!](http://shop.larum.fi)
Pris: 18 euro/st.

